

מרכז פסיפס

מפגש אימוץ 1 – דצמבר 2015.3.12

פתיחת תיק אימוץ בחו"ל --- דיאלוג בין הילד להורה

הרצאת מבוא --- עו"ס תמי לפיד

ילדים שאומצו בארץ יכולים לפנות לעו"ס בשירות למען הילד גם בלי ידיעת ההורה. המאומץ מוביל את התהליך שנעשה בשלבים ובליווי איש מקצוע. כשמדובר באימוץ חו"ל ההורה הוא שותף. מיום שהילד נכנס נפתח דיאלוג הנוגע לפתיחת התיק.

כשמאמצים ילד האם הביולוגית נכנסת איתו הביתה. ההורות של המאמץ אינה הורות בלעדית. משולש האימוץ כולל את הילד, ההורה המאמץ וההורה הביולוגי. ננסי ווריאיר מדברת על ריבוע האימוץ כשהיא כוללת את איש המקצוע המלווה את התהליך.

הילד הוא היחיד שלא הייתה לו שליטה על חייו בזמן לידתו. הילד חסר אונים. נותק משורשיו הביולוגיים בלי יכולת לבחור. הפעם הראשונה בה יש לו שליטה על רצונו היא, כשהוא בוחר לפתוח את תיק האימוץ,

לתינוק יש זיכרון של הניתוק הראשון מהאם הביולוגית, זיכרון שמוטבע בו. הזיכרון אינו פוגע בהתקשרות אך הילד זקוק להיסטוריה, הוא מרגיש שחייו דומים לגבינה שוויצרית, הוא מחורר.

רצוי שהדיאלוג יתחיל בגיל מוקדם – שנתיים-שלוש. המילה אימוץ צריכה להיאמר בקול, אפשר להיעזר בספר אימוץ. חלק מהיכולת ליצור דיאלוג מההתחלה היא לדבר אימוץ בהתאם לגיל הילד ולפתיחותו. כשהשיח על האימוץ לא נמצא במגירה נעולה, כשההורה מאפשר לשאול שאלות הילד שואל. הוא שואל על אמו הביולוגית, על נסיבות האימוץ, הוא יכול לבטא סוג של געגוע, הוא יכול גם לכעוס.

ההורים בוחרים האם מתי ואיך לספר, ו/או להראות תמונה של הורים ביולוגיים. זה נתון לשיקול דעתם. מומלץ לומר לילד את האמת – אם לא יודעים, לומר שלא יודעים, אם יש תמונה ולא מרגיש נכון להראות, להגיד שיש תמונה ותראה אותה בבוא הזמן.

בגיל ההתבגרות יש עיסוק בזהות בדמיון החיצוני במטען הגנטי וכו' יש ילדים שמתעניינים אז באימוץ ויש ילדים שלא.

שרי אלדרידג' מתוך ספרה עשרים דברים שמאומצים היו רוצים שהוריהם ידעו

כל ילד מאומץ נמצא תמיד בתהליך של חיפוש אמו הביולוגית. גם אם אינו מדבר על כך. הוא מחפש פנים מוכרות, מחפש למי הוא דומה. אם אינו מדבר זה לא אומר שאינו חושב עליהם

"חשוב לי שהורי יזמו שיחות על משפחתי הביולוגית" – חשוב ליזום שיח, לצפות ביחד בסרטים, לגלות מידע, לדבר על השוני, לדבר על ארץ המוצא באופן חיובי. הזמינו את הילד לשתף על מה הוא חושב ואף לתת רעיונות, ליצור שיח גם אם הילד אינו יוזם כי אולי הוא חושש מהתגובות של הוריו.

"חשוב לי לדעת את האמת הקשורה לבואי לעולם, סיפור משפחתי אפילו אם העובדות קשות וכואבות." ההורים יחליטו מתי לספר ומה לספר.

"אפילו אם אחליט לחפש את משפחתי הביולוגית, תמיד ארצה אתכם כהורי." מעט מאוד מאומצים עברו לחיות לתקופה מסוימת עם המשפחה הביולוגית. ההורים המאמצים דואגים שהמפגש עם תרבות שונה, עם עוני, עם אחים או עם סיפור האימוץ יפגעו בילד.

ההורים המאמצים

ההורים מאמצים יש רגשות מעורבים כלפי תהליך החיפוש. אמנם הם אומרים שיעזרו אך יש חרדה ויש שיאמרו בכנות "עדיף שלא". רובם רוצים להיות שותפים בתהליך. החרדה אצל הילד גדולה אף יותר ויש חשיבות שישמע את כל האופציות שהולכות להיפתח בהמשך. בדרך כלל אין עו"ס שמלווה

את ההורים והילד בתהליך החיפוש. התהליך לא פשוט. המאומץ צריך להבין שהחיפוש לא יהפוך אותו ללא מאומץ.

מחקר של דויד האו וג'וליה פיסט. אנגליה 1997-2000:

המאומצים מרגישים שלמים יותר לאחר קבלת המידע. מרגישים שיש להם היסטוריה וכך הם יותר שלמים.

חיפוש מידע על ההורים הביולוגים

תופעה נפוצה מאוד כיום היא הורים מאמצים האוספים מידע בעזרת חוקר פרטי קרוב לאימוץ. בעבר הורים פחדו לדעת. התפיסה השתנתה. לילד יש זכות לדעת ולהורים יש רצון לספק לילדים מידע על מנת להפחית את אי הודאות בחייו. הם רוצים "למלא את החורים בגבינה".

יש פה דילמות. ההורים סקרנים מבקשים לדעת מידע רפואי וגנטי שיעזור להם לגדל את הילד. מה עושה להורה המידע שבידיו, מידע שצריך להישמר בסוד עד שיגיע הרגע המתאים לספר. ההורה מצא מידע ששייך לילדו. אולי הילד צריך לבחור האם לדעת ומתי לדעת.

המידע מאוד נגיש גם לילדים ובאמצעות מידע בסיסי ניתן היום למצוא מידע ברשת וברשתות החברתיות.

סיכום

כל הורה יבחר בדרך המתאימה לו בהתאם לערכיו לרצונותיו. חשוב להיות קשוב לילד ולהיות זמין ונגיש עבור הילד. הילד היה רוצה לגדול ככל הילדים, לגדול עם משפחתו הביולוגית. הכאב משותף ההורה חווה את הכאב של ילדו על שלא יכול היה ללדת אותו. ליווי של אנשי מקצוע עוזר מאוד.

עדויות(ספורים אישיים)

סיגל אימצה את דפנה כשהייתה בת 4 חודשים. 20 שנה וחודש אחרי האימוץ נסעו לרומניה לפגוש את המשפחה. משרד חקירות מצא תוך שלושה חודשים את המידע בהתבסס על חומר שהיה בידיהם.

כשאימצתי את דפנה אמה מסרה לי אותה. היא הייתה חלק מדפנה וגם חלק ממני, ותמיד דיברנו עליה בפתיחות, תמיד הייתה נוכחת ותמיד אפשר היה לדבר על הנושא של האימוץ. היו תקופות שדפנה סבלה מזה מאוד, הייתה תקופה שרצתה להכיר את האם הביולוגית. אני ידעתי שהיו לה שני אחים. שמרתי את המידע בסוד. לא רציתי שתתמודד בגיל צעיר אם העובדה שהיא נמסרה והאם המשיכה לגדל את שני אחיה הביולוגים. דפנה הבינה שיש סוד, תמיד אמרה לי שאני מסתירה משהו. בגיל 17 סיפרתי לה ולהפתעתי הייתה מאושרת. בפייסבוק היא שמה את שמה הקודם ואף אחד לא יצר איתה קשר.

האמת שגם בי הייתה סקרנות לפגוש את האימא הזו. למזלי היא בקשה אז שאצלם תמונה. לי לא היה אומץ לצלם אותה. בגיל 11 הראיתי לדפנה את התמונה. היא מאוד התאכזבה כי האם לא הייתה יפה בעיניה. התעסקה בזה כמה ימים והניחה לנושא.

מכיוון שגם בי הייתה סקרנות פניתי לחוקר של "אבודים". לקח לו כשלושה חודשים להשיג את המידע. התניתי את הנסיעה שלנו בכך שדפנה תיפגש עם פסיכולוג לפני הנסיעה. באותה תקופה הייתה בצבא וחשבתי שטוב שהיא במסגרת. המפגש עצמו לא היה מרגש כמו שחשבתי שיהיה. היינו מאוד עצורים. השפה גם הייתה מכשול. דפנה פגשה אחד האחים ואת הסבתא שלה. היא לא פגשה את האם כי היא הייתה אז בצרפת ולא יכלה להגיע לפגישה ברומניה מסיבות טכניות. אני חושבת שהיה לה קל יותר במפגש דווקא בגלל שלא פגשה את האם.

דפנה לא בקשר עם המשפחה. לדעתי לא סגרה מעגל. חסר לה מידע על האבא. הוא נפטר ואין תמונות שלו. היא דומה לו. היא לא משתפת אותי בכל. אולי תיצור אתה קשר טוב, אולי לא, ימים יגידו. אני אימא מקסימה ונהדרת והיא לא תוותר עלי.

מינה

אני מאוד מאמינה בשורשים, בקשר, ברצף. שני הורי עזבו את אירופה לפני מלחמת העולם הראשונה ושייכים לאלה שהקימו את המדינה, בלי להביט אחורה. מעולם לא דובר העבר. בגיל 39 החלטתי לאמץ ויהי מה ומיד. החלטתי גם לאמץ מישהו דומה לי. נסעתי לרומניה ואימצתי את בני. הייתה לי אפשרות לבחור אז בין שני תינוקות, אבל הרגשתי שאני עושה מעשה של התערבות גסה בטבע. הרגשתי שאני לא יכולה לשאת את הבחירה, מי שיועד לי הוא שלי. קיבלתי תינוק, בן 6 שבועות, רזה, חולה שלא הסתכל עלי. אח"כ הסתכל, חייך ומאז אנו שייכים זה לזו.

סמוך להגעתי לארץ שמעתי תכנית על ילדים בשואה שנמסרו למשפחות נוצריות ועד היום מחפשים את השורשים שלהם. היה ברור לי שאעביר את חיפוש השורשים אל בני. מצד שני הייתה בי התנגדות גדולה לעובדה שנולד לאישה אחרת. בתפיסתי האימוץ לא פתר את הכאב על חוסר היכולת ללדת. החלטתי שאני לא מספרת לו שום דבר שאינו נכון. הרבה דברים לא ידעתי. באחת השיחות שהיו לנו שאל אותי למה לא פגשתי את האישה ושאלת אותה למה היא מסרה אותי, שאלה שאין לה תשובה. בשום תשובה אין הגיון. אמרתי שאני לא יודעת ואז שאל למה לא ילדתי ועניתי שגם את זה אני לא יודעת ואז אמר בזכות זה יש לך אותי. הייתה ביננו הבנה שאנחנו פה יחד. אני נותנת לו יד והוא לי.

הנסיעה הייתה בגיל 24. דרשתי שיהיה אחרי הצבא. נעזרתי בבחור ישראלי שמצא את המשפחה הביולוגית. אני מאוד התרגשתי. בני, פחות. הכול היה מאוד מסודר. הנציג ברומניה ישראלי ששמו רן מצא את המשפחה. ההורים הביולוגים לא ביחד. האם לא רצתה להיפגש, האב רצה. נחתנו בבוקרשט, ובכל זאת נסענו לפגוש באם. נסענו דרומה ביחד עם רן לאזור כפרי, עני. ראיתי את האישה הענייה הזו וניגשתי להודות לה. האב גר בעיר, שם העוני קשה עוד יותר. הוא ביקש כסף ונתתי. אח"כ נסענו לראות את האחות הבכורה. כל זה ביום אחד. הסתבר שיש לבני עוד שתי אחיות בוגרות ממנו, אח שנפטר, ואח נוסף, צעיר ממנו. בני היה בסדר. הוא עדין כועס על האנשים האלה שמסרו אותו. מרגיש שסיפק את הסקרנות. שבוע אחרי שחזרנו אמר לי: בנסיעה הזו את הרווחת אותי.

אנה

נולדתי באודסה להורים שהיו נשואים. הם התגרשו כשהייתי בת פחות משנה ואבי נעלם. אמי הכירה גבר אחר שעלה לארץ ב-72. עלינו אחריו ב-73. מאז אבי הביולוגי נעלם. לא היה אתו שום קשר שנים רבות. אני ידעתי שאבי אימץ אותי. נולדו לי אחים נוספים ואף אחד מהם לא ידע שאני מאומצת. גדלתי עם סוד שהרגיש כמו עננה המרחפת מעל לראשי כל הזמן. בגיל 16 הגיע מסמך הביתה ואחותי פתחה אותו בטעות וראתה שאבי אינו אבי הביולוגי. הייתה היה משבר בעקבות חשיפת הסוד, בגלל ההסתרה, אחי שאלו למה לא סיפרתם. ועדיין הנושא של הביולוגי לא נפתח.

אני חוקרת פרטית וליוויתי את התוכנית אבודים במשך 6 שנים. בשלב מסוים הציעו לי להשתתף בתכנית. סירבתי כדי לא לפגוע באבי המאמץ. חשבתי שזו תהיה סתירת לחי עברו. בעקבות טיפול שעברתי החלטתי לחפש אותו. ביקשתי מאמי מידע אך היא לא זכרה כלום. פניתי לאבי המאמץ והוא ליווה אותי צעד אחרי צעד בתהליך החיפוש עד שמצאתי אותו בארה"ב.

פגשתי אותו לפני 6 שנים. הוא לא הסכים להצטלם לתכנית, הוא אדם מאוד פרטי. נסעתי עם בעלי, בלי תמונה שלו. שאלתי את עצמי אם אצליח לזהות אותו. פתאום ראיתי אותו עומד מולי. אני מאוד דומה לו. המפגש היה מאוד טעון. היה פער עצום בין מה שסיפר לי ומה שאמי ספרה לי, מהשאלות שלה "למה הוא לא חיפש אותך, אם היית חשובה לו". אני לא שופטת אותו. מרגע שמצאתי אותו אני מרגישה שמהוה בי השתחרר. אני חושבת אחרת ועושה אחרת. הייתי צריכה לראות אותו.

נפגשתי אותו שוב אחרי שנתיים. נסעתי עם אחותי. המפגש עם אבי הביולוגי עשה לי הרבה טוב וגרם לאהבתי לאבי המאמץ להתעצם. הוא מנסה לשמור אתי על קשר. בי אין צורך. עבור אמי החוויה הייתה נוראה. עד היום היא לא מסוגלת לדבר על זה. ילדי יודעים שאבי אינו אבי הביולוגי, אך עדיין יש מה לעבד שם.

רינה

אימצתי את אילנה ב-1995 מבית הילדים בקישינב. בעת האימוץ קיבלנו מסמכים, אבל מעולם לא נפגשתי עם האם הביולוגית. חוץ מהרקע שספרה מנהלת בית הילדים לא ידעתי עליה דבר. כשחזרתי לארץ השתתפתי בקבוצת תמיכה שם אמרו לנו שיתכן הנתונים שנתנו לנו לא אמיתיים. בקבוצה גם המליצו להשתמש במושג אימוץ כדי שיחדור לתודעתה בצורה חיובית וכך עשיתי. כבר מגיל שנתיים התחלתי לספר לאילנה את סיפור האימוץ. אילנה שאלה שאלות שלפעמים לא ידעתי לענות עליהן. בכתה ד', בעקבות הצקות מצד ילדים על רקע האימוץ, דיברתי עם הילדים, בשיתוף עם המחנכת בשיעור חברה על נושא האימוץ. גננות ומורים לא מודעים למושג אימוץ, הם לא באמת יודעים איך מתנהלים. אילנה לא מסתירה את עובדת היותה מאומצת ואני שמחה בזה. ידענו שנסע בבוא הזמן לפגוש את ההורים הביולוגים. אני שמרתי בתיבה לאורך השנים מידע רלוונטי. בגיל 16 היא התחילה לבדוק והגיע למישהו ששמו היה כשמו של אביה הביולוגי ובתו דמתה לה אך הם לא היו ההורים שלה. דרך פייסבוק הגיעה לאנה ותוך שלושה שבועות מצאה את אמה הביולוגית. כולם ידעו עלי.

אילנה

אני בת 21, בת יחידה לאם חד הורית. אני סטודנטית. אני מאוד פתוחה ומספרת בכיף את סיפור האימוץ שלי. מאוד הייתי לחוצה מהמחשבה איך מתחילים למצוא. חשבנו שניקח עו"ד בחול. במזל הגעתי דרך קבוצת פייסבוק למשרד החקירות ועבדתי מול אנה, שהרגיעה ונתנה לי גם מענה רגשי. הם מצאו את המשפחה הביולוגית תוך שלושה שבועות: אמי הביולוגית, שגם שמה אילנה, אח גדול ואח קטן מאותו אב ואני מאב אחר. הכי נקשרתי לסבתא שלי. ביקשתי מהביולוגית שתברר פרטים על אבי הביולוגי. היא בררה והלכנו לפגוש גם אותנו ואת הסבתא והדודה מהצד שלו. גיליתי שיש לי עוד אחיות ממנו, הוא לא סיפר לי את כל האמת. פחות נוח לי אתו.

הכנתי את עצמי לכל מיני אפשרויות : לאם ביולוגית זונה, לאפשרות שהביולוגית מתה...

נפגשנו והיא ספרה שכשנולדתי גם היא וגם אני היינו חולות ונשארנו בבית החולים, כך חשבה. אמרו לה שתשאיר את הילדה ותבוא לקחת אותה למחרת. נראה שלקחו אותי ממנה במרמה, אולי בשיתוף פעולה עם אבי הביולוגי. לא פשוט להתמודד עם הסיפור הזה. לשבת מולה, לכאוב את כאבה כשאני לא שותפה לו. אני שמחה שחיי התגלגלו כפי שהתגלגלו.

נסעתי לשם שלוש פעמים. חשוב לי. לא כי חסר לי משהו בארץ אבל כן חסר משהו, הדמיון, הגנטיקה...לקראת הפעם השלישית למדתי מעט רומנית כדי שאוכל לתקשר אתם. הם יצרו אווירה מאוד חמה סביבי. לא תיארתי לעצמי שאמצע כל כך הרבה משפחה ושהמשפחה תקבל אותי כל כך בחום. רציתי קשר ואני בקשר אתם וגם להם חשוב הקשר אתי.

+++++ תודה לרונית, מתנדבת נאמנה במרכז פסיפס, שהכינה את סכום הערב +++++